

EGY TITKOS VÁROS A SZOVJETUNIÓ MÉLYÉN.
A CÉL: AZ ARMAGEDDON.

A FEKETE NAP

OWEN MATTHEWS

Szövevényes intrikák, folyamatos megfigyelés, államtitkok, korrupt politikusok, egy mindent elpusztítani képes fegyver és egy nagyszabású összeesküvés, mely lángba borítaná a világot.

Az 1960-as évek elején járunk. A KGB-s tisztt, Alekszandr Vaszin egy briliáns fiatal fizikus brutális halálának ügye miatt kénytelen elhagyni Moszkvát. Egy Arzamasz-16 nevű városba utazik, mely még a térképeken sincs rajta.

Alekszandr itt találkozik Oroszország legragyogóbb tudós elméivel, akik Nyikita Hruscsov személyes parancsára egy olyan nukleáris eszközt építenek, ami a hirosimai atombomba hatóerejénél 3800-szor erősebb. A pusztító RDSZ-220 olyan nemzetbiztonsági jelentőséggel bír, hogy Arzamasz-16 tudósai úgy gondolják, hogy – ellentétben a Szovjetunió többi polgárával – mindenre fel vannak hatalmazva. Bármit megtehetnek, bármilyen életet élhetnek, úgy szerethetnek, ahogy csak akarnak... Amíg el nem készülnek az eszközzel, semmi sem állhat az útjukba. Még egy gyilkosság sem.

OWEN MATTHEWS

1971-ben született Londonban. Az oxfordi egyetemen újkori történelmet hallgatott, később szabadúszó újságíróként dolgozott Boszniában, majd a Moscow Times című napilapnál. 1997-ben a Newsweek magazin tudósítója lett, melynek többek között a második csecsen háborúról és az orosz politikai és társadalmi élet eseményeiről írt cikkeket. 2006 óta a Newsweek moszkvai főszerkesztőjeként és az isztambuli részleg tudósítójaként is dolgozik.

TUDJON MEG TÖBBET A KÖNYVRŐL:

www.facebook.com/MontBlancValogatás

www.facebook.com/DreamKonyvek

„Matthews kiváló mesélő, és a cselekmény olyan gyors tempóban halad, hogy végig fenntartja az érdeklődésünket. A fekete nap az a fajta thriller, amit nem tudunk letenni, izgalmas és elgondolkodtató, de mire észbe kapunk, már a végére értünk, és ideje, hogy keressünk egy újabb könyvet ettől a szerzőtől.”

NEW YORK JOURNAL OF BOOKS

„Ezt a regényt hátborzongatónak nevezni enyhe kifejezés. Ha az olvasó azt hiszi, már mindent tud arról, hogy a nukleáris fölény révén hogyan törekedtek a szovjetek a világalomra, akkor ebből a könyvből újat tanulhat.”

BOOKLIST

„A fekete nap lenyűgöző történet, és nem túlzás azt állítani, hogy a szerző egész élete ehhez a könyvhöz vezetett. Owen Matthews igazán ismeri a tájat, az embereket, és a hidegháború korabeli Oroszország, valamint a szovjet kormány és társadalom belső működésének rekonstrukciója olyan jól sikerült, hogy az már-már könnyednek tűnik. Rendkívül alaposan feldolgozott téma, tele apró részlettel, és a szereplők is pontosan megrajzoltak.”

CRIMINAL ELEMENT

„A szerzőnek megvan az a hátborzongató képessége, hogy az olvasót visszarepítse az időben az 1960-as évek Szovjetuniójába. Ez a regény széles olvasóközönséget érdemel.”

DAILY HERALD

OWEN MATTHEWS

A
FEKETE
NAP

— részlet —

ELSŐ FEJEZET

1961. OKTÓBER 21., SZOMBAT

KILENC NAPPAL A TESZTELÉS ELŐTT

I.

A vonat nagy zökkenéssel befékezett, és ez felrázta Alekszandr Vaszint felszínes álmából. A фуlke másik sarkában ülő tésztaképű pártfunkcionárius, aki egész Moszkvától vele utazott, karját mellén keresztbe fonva halkan hortyogott tovább.

Kint csendes és holdtalan volt az őszi éj. A szerelvény a senki földjén állt meg. A területet két, hosszan elnyúló szögesdrót kerítés vette körbe, és lámpák sora világította meg. Frissen átgerelyezett homokos talaj veszett bele a sötétségbe. Valahol Vaszin feje fölött őrkutyák ugattak.

Vaszin nagyot szippantott az illatos csöndből. A vonat egészen máshogy nézett ki, mint amilyen addig valaha is utazott. A фуlkében vadonatúj, puha üléseket helyeztek el, és az egész berendezés jövőszagot árasztott: műbőr huzaatok, laminált dekorlapok és gumitömítés. Az automata légbefúvó gyengéden meleg levegőt lehelt a bokájára. Vaszin óvatosan átlépte a funkcionárius lábát, és elhúzta a tolóajtót.

Gyerekkorában a vonat olyan volt, mint egy mozgó falu: mindenki lármázott, kiabált és vitatkozott. Folyton zöttyölődő színház volt ez, egymás hegyén-hátán tornyosuló bőröndökkel és szakadt hálósákokkal. Ez a szerelvény

azonban csendes volt, és olyan hermetikusan zárt, mint egy űrhajó. Csak a kocsik közti átjárók felől szivárgott be egy kevés hűvös éjszakai levegő, és Vaszin orrát a széntüzelésű vonat füstjének és a nedves fűnek ismerős szaga csapta meg. A hidegtől kissé remegve kigombolta egyenruhájának felső zsebét, és előhalászott egy doboz Orbita cigarettát. Az Orbita divatos márka volt akkoriban: nehezen beszerezhető, erős. Igazi funkcionárius dohány. Sokkal jobb, mint amihez addig szokva volt.

Vaszin az ajtó üvegébe nézve megigazgatta magán az egyenruhát. Magas homlokát apjától örökölte, és sötétszőke haja még csak most kezdett ritkulni. Új szemüvegét bedugta a felső zsebébe, aztán újból az üvegre sandítva hátrasimította a haját, és kihúzta a vállát, hogy jobban mutasson a katonai zubbonyban. Vállapján rangjelzések sorjázta, jobb mellkasán pedig kardos-pajzsos jelvény díszelgett. Vaszin őrnagy, KGB.

A folyosóra egy másik fülkéből beszélgetés hangja szűrődött ki. Aztán valami tánczene szólalt meg a kalauznő picike állomáshelyén – épp a szám közepén. A kiszabaduló gőz sípolt egyet, és a vonat csikorgó kerekekkel újra mozgásba lendült. Áthaladt egy jól megvilágított ellenőrző ponton, majd befutott egy hosszúkás, szögesdróttal körbevett kalitkaféleségbe, mely még gerendákkal is meg volt erősítve. A két németjuhász hátsó lábára ágaskodva, nyakörvét feszegetve, dühödten csaholt, és szinte feldöntötte a pórázt tartó öröket.

A távolban megjelent a város fénye, majd toronyházak rengetege bukkant elő a sötétből. Az állomás csupán egy vágányból állt.

Vaszin visszasietett a fülkébe, ahol útitársa éppen hatalmasat ásított. Az ajtóban megvárta, míg az idősebb férfi leveszi vastag esőkabátját és műanyag bőrröndjét a csomag-

tartóról, majd mikor a vonat lassítani kezdett, búcsúzóul biccentett neki egyet.

A kocsi teljes hosszában sorra nyíltak ki a fülkeajtók. Vaszin lerángatta a tartóról háború előtti időkből származó hatalmas bakelitbőröndjét, mely értékes családi ereklyének számított. Megvárta, míg a többi utas leszáll, aztán lecipelte a bőröndöt a peronra. A fiatal kalauznő mosolyogva állt az ajtóban. Csinosan festett hetykére szabott egyenruhájában, hosszúkás sapkája alól dús, szőkített hajkorona villant elő.

Az állomásfőnök sípjelére a szerelvény kitolatott a vágányról, és a mozdony elejére szerelt vörös csillag hamarosan eltűnt az éjszakában. Az újonnan érkezőket egy kis időre forró, olajszagú gőz terítette be.

Az örök minden utasnak külön szalutáltak, majd elkérték az irataikat, és ezeket a lámpa erős fénykörében ülő két hivatalnok elé halmozták. Vaszint eléggé meglepte, hogy eszükbe sem jutott átnézni a csomagokat.

Az üres váróteremben egy zömök, szakállas férfi kuporgott egy padon, könyvét az arcához közel tartva. Kopottas puhakalapot és fényezetlen csizmát viselt, mely csak félig volt befűzve. Vaszin enyhén gúnyos mosollyal, némán megállt előtte.

– Á, Vaszin őrnagy elvtárs! – A férfi felpattant ültéből, összecsapta a könyvet, majd becsúszta a kabátja zsebébe. – Üdvözlöm! Vagyim Kuznyecov. Őrnagy. Az arzamaszi biztonsági szolgálattól.

Kuznyecov egy fejjel alacsonyabb volt, mint Vaszin, de azért valahogy szerét ejtette, hogy hosszú orrát büszkén feltartva, fekete keretes szemüvege mögül hunyorogva nézen fel rá. Vastag nyakán az ing szorosra volt gombolva, hegyesre nyírt szakállá előremeredt.

– Üdvözlöm Arzamasz 16-ban. A nem létező városban.

Az állomás előtt Vaszin útitársainak mindegyike felszállt már egy kisbuszra, melyen kívül csak egyetlen másik jármű állt ott: egy UAZ katonai dzsip.

– Ez a miénk.

Kuznyecov erőteljesen lenyomta a beragadt ajtónyitót, aztán minden teketória nélkül behajította Vaszin bőröndjét a hátsó ülésre.

– Ugorjon be!

– Nem szokta bezárni az autót?

– Ha! Arzamaszban nincsenek tolvajok! Ez a legőszintébb város egész Szovjetunióban!

Kuznyecov bemászott a vezetőülésre, gázt adott, majd feltartott ujjal parancsolt tiszteletteljes csendet. A motor feléledt.

– Kész csoda!

Aztán egyesbe rakta a dzsipet.

– Még nem sikerült betörni. Tudja, új autó!

Vaszin éles pillantással nézett rá, hátha észreveszi a gúny bármiféle jelét rajta, de Kuznyecov már nem figyelt rá, mert az UAZ sebváltójával volt elfoglalva. Látszott, hogy az ő világában az új autók mindennapos kényelmetlenséget jelentettek csupán. Vészes tempóban kezdtek száguldani a széles, frissen aszfaltozott sugárúton.

– A mi gyönyörű városunk! – szölt Kuznyecov, és miatlatt több keresztutcán is áthaladtak, fölényesen intett egyet a kezével, anélkül, hogy lelassított vagy körülnézett volna.

– A városnézést holnapra halasztjuk.

Sehol nem láttak sem embert, sem autót. Az állomástól távolodva a forradalom előtti, stukkós homlokzatokat hamarosan modern, ötemeletes panelépületek egyforma sora váltotta fel, melyeket hrucsovkának neveztek.

– Itt is vagyunk. Velem fog lakni, mialatt itt tartózkodik.

A dzsip motorja leállt. Az éjszaka még mindig csendes volt, eltekintve a békák kuruttyolásától. Néhány fiatal almafán rothadó gyümölcsök lógtak, és kellemetlen bűzt árasztottak magukból.

Kuznyecov lakása nagy volt, és üres. A széles előszobafolyosó mély könyvespolcban végződött, melyen találomra ki volt rakva néhány könyv. Jobbra két tágas szobát lehetett látni, balra volt a nappali, azon túl pedig a konyha és a fürdő.

– Én itt lakom. Magáé lesz a másik szoba.

Kuznyecov mintegy mellékesen az első hálóra mutatott, melyben az ágyon halomban heverték az ingek és a ruhaakasztók, sőt le is lógtak róla, egy picike íróasztalon pedig mindenféle jegyzetek és nyomtatott papírok voltak szét-szórva.

A nappaliban az egyik fal mentén végig polírozott, üvegajtós szekrények álltak. A szoba úgy festett, mintha a Jövő Háza kiállításról hozták volna ide, melyet Vaszin a fiával, Nyikitával nézett meg azon a nyáron: szögletes karosszékek és egy kanapé, mely élénk színű textíliával volt bevonva. Nem kihúzható kanapé volt, melyen aludni is lehet, hanem kétszemélyes, kompakt kis bútordarab. Vaszin azelőtt soha nem látott ilyet. A házassága előtt ő és az anyja két egymásba nyíló szobában laktak egy magas mennyezetes, zezzugos társasházban a Metrosztrojevszkaja úton Moszkvában. A konyhán és a fürdőn két másik családdal osztoztak, így összesen heten éltek egy lakásban. Mikor át-helyezték a KGB-hez, Verával és a fiukkal egy kétszobás lakást kaptak a Gorkij-park közelében, ami hihetetlen kiváltságnak számított. Most pedig itt áll, gondolta Vaszin, egy olyan szobában, amelyikben senki nem lakik. Amiben csak ücsörögni lehet. A sarokban hatalmas rádió és egy lemezjátszó állt, a Rigonda legújabb modellje, szép tölgyfa

állványon. A polcon pedig méteres hosszúságban sorakoztak a lemezek.

– Csehszlovákiából vannak – kiáltott oda Kuznyecov a konyhából. – A bútorok, úgy értem. Múlt évben egy egész tehervonattal hoztak belőle. Szép, mi?

Vaszin helyeslését elnyomta az edénycsörgés.

– Van némi kajám a kantinból. Borscs. Húsgolyó. És krumplipüré.

A konyhában új hűtőszekrény berregett a sarokban, nem afféle Sztálin-gyárból való szörnyeteg. Kuznyecov katonaságnál használatos alumínium csajkákat tett a laminált fedlapú asztalra.

– Minden van, ami kell, azt hiszem. Én is éhes vagyok.

Kuznyecov nagy csattanással zománcozott lábasokat tett az elektromos tűzhely lapjára, és leszedte a csajkák alumínium fedelét.

– Menjen nyugodtan fürödni, ha akar. Kitűnő szakács vagyok. Nézze csak!

Azzal mindkét kezébe egy-egy csajkát vett, és a tartalmukat a lábasokba loccsantotta.

Mire Vaszin végzett a zuhanyozással, Kuznyecov már ott ült az asztal fölé görnyedve, és a levest szűrte. Vasziné is ott gőzölgött egy üzbég mélytányérban.

– Na! Jelentett magának valaki arról, mi történt? – Kuznyecov kíváncsian új lakótársa felé bökött a szakállával.

– Az összesítő jelentésben az áll, hogy Fjodor Petrov mérgezés áldozata lett. Véletlenül.

– Így van. Értelmes fiatal fizikus volt. Szomorú ügy.

– A jelentésben csak arról van szó, mi történt. Arról nem, miért.

Kuznyecov félretolta az üres tányért, aztán odalépett az ablakhoz, résnyire kinyitotta, majd cigarettára gyújtott.

– Hát, vajon miért? Ez itt a kérdés Vaszin elvtárs. – Acél hamutartót helyezett az asztalra. – Nem nagyon vagyunk idegenekhez szokva itt, Arzamaszban. Minek köszönhetjük a látogatását?

Vaszin lassan belemerítette kanálát a levesbe, és csendben kóstolgatta. Aztán megszólalt:

– Jó ez a leves.

– Nem akarjuk kiéheztetni, elvtárs.

Vaszin csendben tovább evett.

– Talán arra gondol, hogy nem kellett volna idejönnöm, Kuznyecov elvtárs?

– Ugyan, dehogy, bocsásson meg! A bennfentesek viszont azt mondják, csak nemrég csatlakozott az Állambiztonsági...

– A moszkvai rendőrség Bűnügyi Nyomozási Osztályáról. A gyilkossági csoporttól. Igen.

– Gyilkossági csoport?

– Igen. Csak nem aggasztja ez, elvtárs?

– Nos, Ön is ismeri Arzamaszt. Ha meghalljuk a „gyilkosság” szót, kissé idegesek leszünk. És különben is, a Lubjanka a saját ügyeinket általában ránk szokta hagyni.

– Igazából nem ismerem Arzamaszt.

– Nem mondtak magának semmit róla Moszkvában?

– Tegyük fel, hogy nem.

Kuznyecov kifújta a füstöt.

– Képzelve el úgy, mintha Arzamasz egy másik bolygó volna. Itt él a Szovjetunió néhány legbriliánsabb elméje, és létfontosságú munkát végez a haza védelme érdekében. Társadalmon kívüli emberek ők, néhány itteni kolléga is így gondolja. – Kuznyecov most előrehajolt, és Vaszin az arcán érezte leheletének szelét. – És itt jön a lényeg: senkit nem érdekel, mit csinálnak. Mit gondolnak, mit olvasnak. Kivel fekszenek le. Semmi nem számít, amíg elvégzik azt

a munkát, amiért itt vannak. Szóval vegye figyelembe az összes szabályt, amit csak ismer, és adjon hozzá még egyet: Semmi nem hátráltathatja a projektet.

– Milyen projektet?

Kuznyecov felhorkant, aztán belevágta a tányérját a mosogatóba.

– Kuznyecov! – Vaszin kicsit enyhített szigorú hanghordozásán. – Komolyan kérdezem. Milyen projekt?

– Semmi nem hátráltathatja az RDSZ-220-at.

Vaszin próbálta megemészteni, amit hallott.

– Az valami bomba?

Kuznyecov arca megrándult a szóra.

– Egy szerkezet. Egy új szerkezet.

– De hát itt amúgy is ezzel foglalkoznak, nem? Akkor mitől olyan titkos ez a város? Azért, mert új szerkezeteket gyárt?

– Nem. Ez egészen más. Nagyobb. Sokkal nagyobb. És rettentően sürgős. A Politikai Bizottság közvetlen utasítása.

– Mennyire jellemző ez ránk, szovjetekre! Mindig a legnagyobb kell. A legjobb.

Kuznyecov szája egész keskenyre húzódott. Orrlyukai kitágultak, mintha azt akarná kiszagolni, vajon van-e Vaszin szavaiban némi gúny. Vaszin érezte, hogy eddig barátságosnak mutakozó vendéglátójánál kényes pontra tapintott. Kuznyecov hosszú szünet után válaszolt csak, és végig Vaszin arcát fürkészte.

– Nemsokára kiderül.

– Hogyan?

– Le fogják tesztelni. És mielőtt még megkérdezné, a *tesztelés* azt jelenti, hogy felrobbantják.

– Itt?

– Dehogyan itt, maga *tökfilkó*. – A Kuznyecov arcára kiült feszültség Vaszin ostoba és tudatlan kérdései hallatán kissé

enyhülni kezdett. – Ezeket a szerkezeteket fent, az Északi-sarkvidéken tesztelik.

– Micsoda megkönnyebbülés!

– Van, akinek az.

– Ezt hogy érti?

– Hogy értem? Hát úgy, hogy reménykedjünk. A magam részéről minél távolabb van tőlem ez az izé, annál jobb.

Kuznyecov előkotort egy újabb cigarettát, berakta a szájába, és ingerülten meggyújtott egy gyufát.

– És az elhunyt?

– Fjodor Petrov az RDSZ-220 csapat frontembere volt.

– Á!

– Igen. Á! Ráadásul Adamov professzor asszisztense.

– Az igazgatóé?

– Igen, az igazgatóé. Adamov Arzamasz cárja és istene. Az RDSZ-220 atyja.

– És maga mit gondol, valójában mi történt Petrovval?

– Olvasta a jelentést.

– Én a maga verziójára vagyok kíváncsi.

Kuznyecov az orrlukain keresztül eresztette ki a füstöt, mint egy rajzfilmbeli démon.

– Nekem nincs semmiféle *verzióm*, Vaszin. A főnököm, Zajcev tábornok majd pontról pontra előadja magának az egészet. Afféle egyszótagos ember a mi Zajcevünk, tudja? Holnap, pontban kilenckor, a *kontorán* találkozunk.

Kontora. Azt jelenti: hivatal, a KGB-s szleng egyik legfélelmetesebb kifejezése. Vaszin persze sok más hasonlót is ismert.

– Nagyszerű! És *magára miféle* előadást bíztak, Kuznyecov?

– Rám? Hát, csak a szokásosat. Ágyneműt és törölközőt adok elő. A szekrényből.

– Maga nagyon vicces ember.

– Igen, mások is ezt mondják.

– Komolyan mondtam.

– Komolyan? Jó szó. De tudja, mit? Ez a szar, ami itt van, Vaszin, az a komoly! Ezért is érzem folyton úgy, hogy nem igazán való nekem ez a hely. Amit viszont mindenképp elő kell adnom magának, az a következő: nagyon nem szeretnék, ha Fjodor Petrov kollégáit bármi is indokolatlanul hátráltatná.

– Mert semmi nem hátráltathatja a projektet, igaz? Értem. Köszönöm a felvilágosítást.

– Ugyan, semmiség! Ezért vagyok itt. Hogy felvilágosítsam.

– És Petrov holtteste? Merre van?

– Ó, megszólalt a volt hekus. A központi kórházban, azt hiszem. Kérdezze meg holnap a tábornokot.

– És mi az elhunyt lakcíme?

– Fogalmam sincs. Ezekkel Zajcev foglalkozik.

Ez valószínűleg hazugság volt. Vaszin azonban megereztett egy mosolyt. A cím valószínűleg benne lesz az összesítő jelentésben, amit Moszkvából hozott.

– Nem akarom feltartani, Kuznyecov. Későre jár.

– Moszkvában talán igen, de Arzamasz szorgalmas méhecskéi számára nem. Kiruccanunk egy kicsit.

– Kiruccanunk?

– Egy előadásra az Összoroszországi Kísérleti Fizikai Kutatóintézetbe. Amit Citadellaként is ismernek.

Vaszin az órájára nézett.

– Előadás? Este tizenegykor?

– A tudomány soha nem alszik, elvtárs. Adamov professzornak fontos mondanivalója van Arzamasz Lángelméi számára. Ami valószínűleg minket nem érint. Bocsánat, úgy értem, engem nem. De azért elmegyünk. Jöjjön, mert elkésünk.

II.

Kevesebb mint öt percbe telt, mire keresztülszáguldottak Arzamasz elhagyatott utcáin, és bekanyarodtak a szélesen elterülő Kurcsatov térre. A levegőben fagyos köd gomolygott. A Citadella főépülete úgy magaslott előttük a ködben, mint egy óceánjáró, megvilágított ablakai éles késként hasítottak bele az éjszakába. Az előreugró tetőt csupasz betonoszlopok sora tartotta, ami Vaszint leginkább egy hatalmas pályaudvarra emlékeztette.

A nagy belmagasságú előteret a moszkvai metróállomásoknál jóval komolyabb kinézetű beléptető kapuk sora vágta ketté. Kuznyecov megvillantotta piros KGB-s igazolványát a szolgálatban lévő tizedesnek, Vaszin pedig követte a példáját.

Az előadóteremben még a csilláron is lógtak az emberek. Kuznyecov sorozatos bocsánatkérések közepette előrenyomult a sötétben. Néhány fiatal egyenruhás azonnal mellettük termett, és helyet csinált nekik a szőnyeggel borított lépcsőn. Az emelvényen egyetlen asztali lámpa égett, megvilágítva az előadót. Adamov professzor csontos arca az alulról jövő fényben olyan volt, mint egy beszélő koponya. Párttagokra jellemző, ódivatú fekete zubbonyt viselt, a melle fölött három A Szovjetunió Hőse feliratú csillaggal.

– ...Először és elsősorban, természetesen óvatosnak kell lennünk. Megígértem a pártfőtitkár elvtársnak, hogy nem fogunk... – Adamov itt megállt, fújtatott egy rövidet, majd a lényegre tért. – ...hogyan fogjuk kettérepeszteni a Földet, mint valami tojáshéjat!

A professzor most felnézett a jegyzeteiből, és kisméretű szemüvegén át az őt tanítványok módjára körülülő, figyelmes fiatal arcokra kacsintott. Aztán vékony száját halvány

mosolyra görbítette, amitől a túlfűtött teremben százával ücsörgő emberek körében zavart nevetés tört ki.

Adamov mosolya szélesre húzódott, elméje viszont mintha kifejezetten befelé fordult volna. Feszült csönd lett. Vaszinnak úgy tűnt, mintha Adamovot túlságosan lekötne saját gondolatai, és nem érne rá a külvilágra figyelni. Testi funkciói közül a légzést leszámítva mintha minden szünetelt volna, az agya viszont szélesebben járt. Vaszin először jobbra, majd balra pillantott, de úgy látszott, Adamov hirtelen elnémulása nem okozott különösebb meglepetést a hallgatósága számára. Vajon a némaság leple alatt őrült számításokat végzett, vagy belső csendje nem volt más, mint egyszerű csend?

Ekkor, olyan hirtelen, mint ahogy az imént lételetlenné vált, Adamov tekintete újból megélénkült. Végignézett a teremben ülő tanítványain, és egyesével megvizsgálta őket. Az arcok kíváncsinak és nyitottnak tűntek, a szemekben intelligencia csillogott. Néhányan próbálták állni a professzor tekintetét, ha csak egy pillanatra is. Voltak, akik bátran, mások reménykedően néztek rá, legtöbbjük azonban riadtan. Végül mindegyikük lesütötte a szemét.

– Maguk mindannyian kiválasztottak. – Adamov olyan halkán beszélt, hogy alig lehetett hallani. Mintha csak magának beszélt volna. – Olyan intellektuális képesség miatt lettek kiválasztva, melyet a hazájuk hasznosnak vél. Vagy érdekesnek. Vagy haszталannak, ám szokatlannak. A fizikában soha nem szabad megfélekezni a haszталannak tűnő eredményekről.

Ez vajon újabb szarkazmus volt? Akár az volt, akár nem, ezúttal senki sem nevetett. Adamov odalépett az emelvény előterében álló nagyméretű dobozhoz, és megnyomott rajta egy kapcsolót. Egy hatalmas vásznon fehéren fénylő négyzet jelent meg. Vaszin még soha nem látott projektort.

– Minden nap érkeznek új emberek, hogy segítsenek az RDSZ-220 összeszerelésében. Ezúton is üdvözlöm őket. És most egy bejelentést szeretnék tenni. Miután megérkeztek az utolsó laborjelentések is, úgy látom, végre minden készen áll ahhoz, hogy kitűzzük a tesztelés napját, melyet mindannyian olyan izgatottan várunk. Október tizenharmadika lesz a nagy nap. Az előkészületek utolsó fázisához érkeztünk. Mához kilenc napra a világ ízelítőt kap a békeszerető szovjet tudomány hatalmából, dicsőségéből és zsenialitásából.

A teremben halk morajlás futott végig. Adamov egyetlen jeges pillantással elejét vette a susmorgásnak.

– Ahogy mondtam. Az újonnan érkezetteknek, de mindenki másnak is, egy kis emlékeztető: ennek az új szerkezetnek... vannak bizonyos sajátos jellemzői. A tesztelés következményeit tehát elég nehéz megjósolni.

Azzal egy piros filccel képleteket kezdett írogatni a projektor képernyőjére, és a nyomaték kedvéért a filctoll hegyével meg-megbökte az üvegfelületet.

– Hazafias. Kötelességünk. Hogy. Kiszámítsuk. Őket... Nagyon sok ismeretlennek kell számolnunk. Gondoljanak csak doktor Szmirnov kísérletére, mikor a hidrogén atommagokat az elem nehezebb izotópjaival, a tríciummal és a deutériummal egyesítette. Gondoljanak a tűzforróra hevített plazma, a nap szívében uralkodó hőmérsékletnél is forróbb gázok viselkedésére a mag felrobbanása utáni ezredmásodpercekben. És arra, milyen következményei lehetnek annak, ha a már kipróbált és letesztelt termonukleáris reakciókat eddig ismeretlen mértékben felgyorsítjuk. Mi történik, ha megduplázzuk őket? Vagy megtízszerezzük? Esetleg ezerszeresére növeljük? Nos, uraim, ezen a szinten már teljesen új paraméterekkel találkozunk: a földburkolat szintű keménységgel; az atmoszféra viselkedésének válto-

zásával a különféle termoklin rétegekben; valamint azzal, hogy egy bizonyos ponton a láncreakciót az atmoszférikus vízgőzben is el lehet indítani. Ma ez a fordulópont lesz a témánk. De előbb az újonnan érkezettek kedvéért felelevenítjük a régmúltat. Visszatekintünk 1951-be, és megnézzük régi barátunkat, az RDSZ-100-at.

Az emelvényen égő lámpa fénye enyhe nyikorgással elhalványodott, a projektor pedig berregve elindult. A fénylő fehér négyzetben rengeteg szám jelent meg, és a visszaszámlálás elindult.

– Nos, kollégák... – Mikor Adamov hangosabban kezdett beszélni, hangjának magassága is megemelkedett. – ... most egy kicsit felelevenítjük, miféle szörnyű erőkről hisszük azt, hogy parancsolni tudunk nekik. Végignézzük, mi történik. És alázatossá válunk. A filmet egy huszonnegyed sebességgel fogom levetíteni, képkockáról képkockára, hogy vizuálisan rögzíteni tudjuk ennek a tíz évvel ezelőtti szerkezetnek a robbanási fázisait.

Adamov mellkasából hurutos, láncdohányos köhögésre emlékeztető zörej tört fel. A professzor kotorászni kezdett a zubbonya zsebében, előhúzott egy gyűrött paksaméta cigarettát, majd gyufát gyújtott.

A vászonra egy repülőgép nyitott fedélzeti ajtaja kúszott be, de az egyik sarokban belelógott a gépbe a gép farka is. Alant egységesen fehér volt a táj: sarki jég mindenütt, és egy kivehetetlen alakzatokkal teli úszó öböl körvonala. Most egy idomtalan, fekete tárgy kezdett a föld felé zuhanni, majd néhány másodperc múlva takaros ejtőernyőt nyitva maga fölé stabil helyzetbe került, és szép lassan ereszkedni kezdett. Úgy egy percen át csak a projektor berregését lehetett hallani. Aztán hirtelen felvillant valami, és a vetítívászon pár pillanat erejéig teljesen üres lett.

– Most. Lassan. Kérem.

Miután a villanás elhalványult, a vásznon centrifugálisan szétterjedő füst jelent meg. Kicsi, függőleges törmelékfelhő tört fel a mélyből, mint egy normál bomba esetében. Aztán újabb vízszintes hullám keletkezett, majd egy harmadik, és ahogy szétterültek, föld- és jégdarabokat szakítottak ki a felszínből. Füstoszlop emelkedett fel a mélyből, mely egyre tovább vastagodva lassan elfedte a becsapódás helyét. Az oszlopban fény villant. Aztán újabb robbanás következett, ezúttal a füstoszlopon belül, magasan az epicentrum fölött, amitől a felszálló füst dagadni kezdett. Tovább peregtek a filmkockák. A robbanás nyomán keletkezett légnomás elérte a repülőt, ami néhány másodperc eszelős rázkódás után újra egyensúlyba került. A felhő most egyvonalban volt vele, aztán tovább emelkedett és terjedt. Az operatőr hátrébb állította a fókuszpontot, hogy az ég háttérében tovaterjedő hatalmas, gomba alakú törmelékfelhő beleférjen a képbe.

Vaszin nem talált szavakat arra, amit látott. Kuznyecov felé fordult, de kísérője még mindig elbűvölten nézte a ki-merevített utolsó képkockát, mint egy ijedt kisgyerek, mikor valami félelmeteset lát a moziban.

Az előadás végeztével a teremben felgyúló lámpák megfosztották Vaszint a sötétség nyújtotta névtelenségtől. Sok emberen volt egyenruha, de legtöbbször a hadmérnökök tipikus jelvényét viselte: a két keresztbe rakott kalapácsot. Vaszin kardos-pajzsos KGB-jelvénye azonban egy pillanat alatt világossá tette, hogy ő itt betolakodó.

A lépcsőn összetorlódott hallgatóság félrehúzódva engedett szabad utat Adamovnak. Vaszin megérezte, hogy a professzor tekintete a sokatmondó jelvényre, majd a válllapján sorakozó tiszti rangjelzésekre, végül az arcára siklik. Az idős ember sápadt homloka egy pillanatra utálkozva ráncolódott össze.

A professzor továbblépkedett felfelé a lépcsőn. Vaszin a nyomába eredt. Hallotta, hogy Kuznyecov utánakiált valamit, de nem vett róla tudomást. Az ajtón kinyomulni igyekvő tömegben keresztülfurakodva – mely technikát a moszkvai metrón sajátította el – Vaszin kiverekedte magát a folyosóra, és az egyre távolodó Adamov és elkötelezett tanítványai nyomába eredt.

– Adamov professzor! Egy pillanatra, kérem!

Vaszin kissé felemelte a hangját, és ez elég volt ahhoz, hogy Adamov megtorpanjon. Nem melleleg azért, mert teljességgel elképzelhetetlen volt számára, hogy bárki is a nevét kiáltozza az Intézet falain belül. Mikor Vaszin utolérte, azonnal magán érezte a professzor haragos tekintetének súlyát.

– Alekszandr Vaszin őrnagy, Állambiztonság.

Adamov egy szót sem szólt, csak állt mozdulatlanul, arra várva, hogy egyik tanítványa majd megmagyarázza hallgatásának okát. Egy fehér köpenyes fiatalember szorgalmasan tanulmányozni is kezdte a mappáját.

– Professzor, ma reggel levél érkezett a parancsnokságról. Vaszin őrnagy azért van itt, hogy kivizsgálja doktor Petrov balesetét.

Vaszin tisztelgett.

– Elnézést a kellemetlenségért, professzor. De remélem, megérti...

Adamov Vaszin arca elé emelte hosszúkás kezét, mintha a forgalmat kívánná megállítani. A mozdulatban volt valami parancsoló.

– Szörnyű tragédia. Én azonban már beszéltem magukkal. Egy őrnaggyal... talán Jefremov volt. Legyen ez elég. Köszönöm, viszlát!

Adamov ezzel már el is fordult, tenyerét még mindig udvariatlanul Vaszin orra elé tartva.

– Uram! – Vaszin olyan kemény hangsúllyal szólt utána, hogy a professzor kénytelen volt ismételten megállni. – Attól tartok, további kérdéseket kell majd feltennem magának. Azért küldtek Moszkvából, Orlov tábornok kifejezett kérésére, hogy független kivizsgálást indítsak az ügyben.

Adamov lassan visszafordult Vaszin felé.

– *Orlov* tábornok. – Az arca közlőről olyan beesett volt, mint egy hulláé. Lassan beszélt, és a hangjából fenyegetés érződött. – Bárcsak annyi óránk volna, mint amennyi *tábornokunk!* És mit szeretne tőlem a maga tábornoka?

– Köszönöm, professzor. Megtisztelne azzal, hogy valamikor négyszemközt beszélgetne velem?

A professzor kiszáradt ajkát ocsmány sziszegés hagyta el.

– És mi kerül nekem kevesebbe? Ha vitába szállok a tábornokaival, vagy ha időt szánok magára?

– Professzor, ön a saját kérdéseire is velősen és tömören válaszol. A velem való beszélgetés sem fog túl sok időbe telni.

A professzor ajka úgy záródott össze, mint egy egércsapda. Halványkék szemében harag bujkált.

Atyaég, gondolta Vaszin, mialatt egy hosszú pillanat erejéig Adamov haragos tekintetét állta. Ez az ember nagyon tud gyűlölni!

– Talán. A tesztelés után.

Adamov ezzel hátat fordított Vaszinnak, és elindult.

Vaszin érezte, hogy szorosan megragadják a felkarját. Kuznyecov olyan erősen húzta félre a folyosón, hogy az már önmagáért beszélt. Fiatal tudósok és mérnökök haladtak el mellettük, lelkesen beszélgetve. Kuznyecov közvetlenül a fülébe sziszegett.

– Mi a *fasz* volt ez?

Vaszin kiszabadította a karját, és vendéglátója – jobban mondva idomítója – felé fordult.

– Találkozót akartam kérni tőle. Ez csak nem baj?

– Egy *kibaszott* találkozót Jurij Adamov egyetemi professzorral? De, de baj!

– Miért? Ő is tanú volt a Petrov-ügyben, nem?

– Vaszin! Szóval a *kontora* legfelső szintjéről jött ide dirigálni, valami szupertitkos odúból, mi? Értem. Legfelsőbb parancsra. Adamov viszont...

Az előadóteremből kiáramló emberek kis időre közéjük furakodtak, de Kuznyecov nemsokára folytatta.

– ...Adamov *maga* Arzamasz. Ez az ő projektje. Ő...

– Felette áll a törvénynek?

– Tiltott terület a maga számára. Mindenki számára.

– Magának talán igen, Kuznyecov. Magának lehet, hogy tiltott terület.

Vaszin látta, hogy Kuznyecov szoros inggallérján úgy gyűlik meg a harag, mint valami viharfelleg. A férfi azonban hősiezen leküzdötte, mint mikor egy gyerek elfojtja magában a hisztit. Hatalmasat sóhajtott, kétszer egymás után, és mikor újból megszólalt, a hangja megnyerően nyugodt maradt.

– Vaszin. Alekszandr. Vagy szólíthatom Szásának? *Szásá*, hallgasson rám! Ez a hely nem olyan, mint a többi. Egyik helyre sem hasonlít, ahol maga járt.

– Fogalma sincs, merre jártam.

– A mi drága Szovjetunióinkban nincs még egy olyan hely, mint Arzamasz. Itt más szabályok érvényesek.

– Készséggel elhiszem magának. De vajon meglepődik, ha azt mondom, már hallottam róla?

Kuznyecov erre pantomimszerű gesztus kíséretében az égnek emelte a tekintetét.

– Feladom. Tényleg beszélnie kell Zajcevvel.

– Soha nem gondoltam, hogy volna más választásom.

A két férfi egy darabig merőn nézte egymást. A folyosó végre kiürült. Csak a távirógép távoli kattogását, és a távozó tömeg halkuló duruzsolását lehetett hallani.

Vaszin törte meg a feszült csendet.

– Az a film...

Kuznyecov rásandított.

– Ijesztő volt, mi? Hát igen.

– Maga már látta, ugye?

– Ez Adamov professzor kedvence. Ezért hoztam el ide magát.

– És a bomba, amit itt építenek? Az még...

– Nagyobb, mint az volt. Százszor nagyobb. Tudja, csak meg akartam mutatni magának, mivel foglalkoznak itt nálunk: fegyvereket gyártanak, hogy elpusztítsák a Földet.